

Mittetulundusühingute seadus

Mittetulundusühingutena tegutsevatele klubidele, seltsidele, liitudele ja ühendustele (edaspidi ühingutele) on üheks kõige olulisemaks seaduseks „Mittetulundusühingute seadus“ (MTÜS).

MTÜS sätestab ühendustele kehtivad põhinõuded ja nende asutamise, liikmelisuse, põhikirja, juhtimise ja õigusvõime, lõpetamise ning ühinemise/jagunemise alused.

Mittetulundusühinguid käsitlevas osas esitame esiteks MTÜS tulenevad põhinõuded, kohustused ja piirnormid, mida tuleb kõrvalekaldumatult järgida.

Põhinõuded ja õigusvõime

- on vabatahtlik ühendus
- eesmärk ega põhitegevus ei tohi olla majandustegevuse kaudu tulu saamine
- tulu võib kasutada ainult põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks
- kasumit ei või jaotada oma liikmete vahel
- on eraõiguslik juriidiline isik, kelle õigusvõime tekib kandmisega MTÜ ja SA registrisse
- ei ole lubatud kujundada ümber teist liiki juriidiliseks isikuks
- nimi peab erinema teiste ühingute nimedest, sisaldama ühendust tähistavat eestikeelset täiendit ja ei tohi olla eksitav

Asutamine

- vähemalt kaks isikut, füüsilised või juriidilised isikud
- asutamiseks sõlmitakse asutamisleping, seal fikseerida:
 - ⇒ nimi, asukoht, aadress ja eesmärk
 - ⇒ asutajate nimed ja elu- või asukohad, asutajate isiku- või registrikoodid
 - ⇒ asutajate kohustused
 - ⇒ juhatuse liikmete nimed, isikukoodid ja elukohad
 - ⇒ märkus, et asutamislepingu sõlmimisel kinnitati põhikiri
- asutamisleping allkirjastatakse asutajate poolt, juriidilise isiku esindaja tegutseb esindusõiguse või volikirja alusel

Põhikiri

- peab olema kirjalik, selles tuleb kindlasti märkida:
 - ⇒ nimi, asukoht, eesmärk
 - ⇒ liikmeks vastuvõtmise, väljaastumise ja väljaarvamise tingimused ning kord
 - ⇒ liikmete õigused ja liikmete kohustused või kohustuste kehtestamise kord
 - ⇒ üldkoosoleku kokkukutsumise tingimused ja kord, otsuste vastuvõtmise kord
 - ⇒ juhatuse liikmete arv või nende ülem- ja alammäär
 - ⇒ vara jaotus ühingu lõpetamise korral
- põhikirjas võib kasutada ühingu organite kohta teistsuguseid nimetusi kui seaduses, kuid sel juhul peab põhikirjas olema näidatud, millisele seaduses sätestatud nimetusele see vastab
- põhikirjaga võib ette näha tingimusi, mis ei ole seadusega vastuolus
- kui põhikirjasäte on vastuolus seaduses sätestatuga, kohaldatakse seaduses sätestatut
- kui põhikirjaga pole tähtaega määratud, loetakse ühing asutatuks määramata tähtajaks

Liikmed

- liikmeks võib olla iga füüsiline või juriidiline isik, kes vastab põhikirja nõuetele
- peab olema vähemalt kaks liiget, kui põhikiri ei sätesta suuremat liikmete arvu
- juhatuse kohustus on pidada liikmete arvestust
- liikmete varalised kohustused ühingu suhtes määratakse põhikirjaga, kohustusi liikmetele saab panna ainult põhikirjas sätestatud korra alusel
- liikmete vastuvõtu otsustab juhatuse, kui see ei ole põhikirjaga üldkoosoleku pädevuses
- liikmelisust ja liikmeõiguste teostamist ei saa üle anda ega pärandada
- liikmel on õigus avalduse alusel ühingust välja astuda

- liikme võib ühingu võtta välja arvata juhatus otsusega põhikirjas ettenähtud juhtudel ja korras. Põhikirjaga võib ette näha, et liikme väljaarvamise otsustab üldkoosolek.
- Liikme võib ühingu põhikirjas sätestatud sõltumata välja arvata põhikirjasätete täitmata jätmise või ühingu olulisel määral kahjustamise tõttu

Juhtimine

Üldkoosolek

- ühingu kõrgeimaks organiks on selle liikmete üldkoosolek
- üldkoosolek võtab vastu otsuseid kõikides ühingu juhtimise küsimustes, mida ei ole seaduse või põhikirjaga antud juhatus või ühingu muu organi pädevusse
- üldkoosoleku ainupädevusse (ei tohi põhikirjaga teiste organite pädevusse anda) kuulub:
 - ⇒ põhikirja muutmine
 - ⇒ juhatus liikmete määramine ja tagasikutsumine
 - ⇒ volinike valimine ja tagasikutsumine
 - ⇒ juhatus või muu põhikirjalise organi liikme tehinguga seonduva otsustamine
 - ⇒ majandusaasta aruande kinnitamine
 - ⇒ ühingu lõpetamise, ühinemise ja jagunemise otsustamine

Üldkoosoleku kokkukutsumine

- üldkoosoleku kutsuvad kokku juhatus
- kokkukutsumisest peab ette teatama vähemalt seitse päeva, kui kui põhikirjaga ei ole ette nähtud pikemat tähtaega
- kokkukutsumise teates tuleb märkida üldkoosoleku toimumise aeg, koht ning päevakord
- kui pärast üldkoosoleku kokkukutsumise teate saatmist päevakorda liikmete nõudel muudetakse, tuleb päevakorra muutmisest teatada enne üldkoosoleku toimumist samas korras ja sama tähtaja jooksul nagu üldkoosoleku kokkukutsumise teate saatmisel

Üldkoosoleku päevakord

- üldkoosoleku päevakorra määrab juhatus
- Vähemalt 1/5 ühingu liikmetest või vähemalt kuus liiget, kui ühingu liikmete arv on alla 30 liikme, võivad nõuda täiendavate küsimuste võtmist päevakorda. Iga täiendava küsimuse kohta tuleb esitada põhjendus.
- Liikmed võivad üldkoosoleku päevakorra muutmise õigust enne üldkoosolekut kasutada mitte hiljem kui kolm päeva pärast üldkoosoleku kokkukutsumisest teatamist
- Põhikirjaga võib ette näha pikema tähtaja
- Liikmed ei või üldkoosoleku päevakorra muutmise õigust kasutada, kui sama koosoleku päevakorda on kirjeldatud õiguse alusel nende ettepanekul juba üks kord muudetud ja päevakorra muutmisest on liikmetele põhikirjas sätestatud korras teatatud
- Küsimuse, mida ei olnud eelnevalt üldkoosoleku päevakorda võetud, võib päevakorda võtta, kui üldkoosolekul osalevad kõik ühingu liikmed, või vähemalt 9/10 üldkoosolekul osalevate liikmete nõusolekul, kui üldkoosolekul osaleb üle poole ühingu liikmetest ja põhikirjaga ei ole ette nähtud suuremat osalusnõuet

Üldkoosoleku läbiviimine ja otsuste vastuvõtmine

- üldkoosolek võib vastu võtta otsuseid, kui tema kokkukutsumisel on järgitud kõiki seadusest ja ühingu põhikirjast tulenevaid nõudeid. Põhikirjas võib sätestada, kui suure osa ühingu liikmete osavõtul on üldkoosolek otsustusvõimeline ning millises korras kutsutakse uus üldkoosolek kokku sel juhul, kui üldkoosolekul ei osalenud nõutav arv ühingu liikmeid
- Kui üldkoosoleku kokkukutsumisel on rikutud seaduse või põhikirja nõudeid, ei ole üldkoosolek õigustatud otsuseid vastu võtma, välja arvatud siis, kui üldkoosolekul osalevad kõik ühingu liikmed
- üldkoosolekul võib osaleda ja hääletada ühingu liige. Ühingu liikme esindaja võib üldkoosolekul osaleda ja hääletada, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti. Esindajale peab olema antud kirjalik volikiri, mis lisatakse üldkoosoleku protokollile
- üldkoosoleku otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletab üle poole koosolekus osalenud ühingu liikmetest või nende esindajatest ja põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema hääleteenamuse nõuet

- isiku valimisel loetakse üldkoosolekul valituks kandidaat, kes sai teistest enam hääli, kui põhikirjas ei ole kehtestatud kõrgemat hääldenõuet
- üldkoosoleku otsus loetakse vastuvõetuks koosolekut kokku kutsumata, kui otsuse poolt hääletavad kirjalikult kõik ühingu liikmed
- igal ühingu liikmel on üks hääl

Üldkoosoleku protokoll

- üldkoosolek protokollitakse. Protokollile kantakse üldkoosoleku toimumise aeg ja koht, üldkoosoleku päevakord, hääletustulemused ja vastuvõetud otsused ning muud üldkoosolekul tähtsust omavad asjaolud. Protokollile kirjutavad alla üldkoosoleku juhataja ja protokollija
- Protokollile lahutamatuks lisaks on üldkoosolekust osavõtnute nimekiri koos igaühe allkirjaga ning üldkoosolekule esitatud kirjalikud ettepanekud ja avaldused
- 14 päeva möödumisel üldkoosoleku lõppemisest peab protokoll olema liikmetele kättesaadav. Liikmel on õigus saada üldkoosoleku protokoll või selle osa ära kirja

Volinike koosolek

- põhikirjaga võib sätestada, et üldkoosoleku ülesandeid täidab põhikirjaga määratud ulatuses ühingu liikmete poolt ja nende seast valitud volinike koosolek
- volinike arv ja nende valimise kord nähakse ette põhikirjas
- igal ühingu liikmel on õigus osaleda volinike valimises

Volinike koosoleku kokkukutsumine, läbiviimine ja otsuste vastuvõtmine

- volinike koosolekule kohaldatakse üldkoosoleku kohta sätestatud, kui seaduses või põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti
- Volinike koosolekul ei ole õigust muuta põhikirja selles osas, mis reguleerib üldkoosoleku ja volinike koosoleku vahelist pädevuse jaotust

Juhatus

- ühingul peab olema juhatus, mis seda juhib ja esindab. Juhatusel võib olla üks liige (juhataja) või mitu liiget
- Juhatusel peab olema teovõimeline füüsiline isik
- juhatusel igal liikmel on õigus esindada ühingut kõikide tehingute tegemisel. Põhikirjas võib ette näha, et juhatusel liikmed või mõned neist võivad esindada ühingut ainult ühiselt
- juhatusel liige valitakse tähtajaliselt kuni kolmeks aastaks, kui põhikirjas ei ole ette nähtud muud tähtaega. Põhikirjaga ei või ette näha, et juhatusel liikme ametiaeg on pikem kui viis aastat. Juhatusel liikme määramiseks on vajalik tema nõusolek

Juhatusel otsused

- juhatusel võib vastu võtta otsuseid, kui selle koosolekus osaleb üle poole juhatusel liikmetest ja põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema esindatuse nõuet
- kui juhatusel koosneb mitmest liikmest, on juhatusel otsuse vastuvõtmiseks nõutav juhatusel koosolekus osalenud juhatusel liikmete poolthälteenamus, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema hälteenamuse nõuet
- juhatusel võib vastu võtta otsuse koosolekut kokku kutsumata, kui selle poolt hääletavad kirjalikult kõik juhatusel liikmed ja põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti

Järelevalve

- üldkoosolek teostab järelevalvet teiste organite tegevuse üle. Selle ülesande täitmiseks võib üldkoosolek määrata revisjoni või audiitorkontrolli
- revidendid või audiitorid koostavad revisjoni või audiitorkontrolli tulemuste kohta aruande, mille esitavad üldkoosolekule.

Majandusaasta aruanne

- pärast majandusaasta lõppu koostab ja vormistab juhatus majandusaasta aruande raamatupidamise seaduses sätestatud korras
- juhatus esitab aruande üldkoosolekule, aruandele lisatakse audiitori järeldusotsus või revisjonikomisjoni arvamus
- majandusaasta aruande kinnitamise otsustab üldkoosolek
- kinnitatud majandusaasta aruandele kirjutavad alla kõik juhatuse liikmed
- juhatus esitab kinnitatud majandusaasta aruande elektrooniliselt registrile hiljemalt kuue kuu möödumisel majandusaasta lõpust
- kui ühing ei ole registripidajale seaduses sätestatud perioodil esitanud nõutavat majandusaasta aruannet, alustab registripidaja toiminguid, mis võivad viia ühingu registrist kustutamisele likvideerimismenetluseta.

Põhikirja muutmine

- põhikirja muutmise otsus on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud üle 2/3 üldkoosolekul osalenud liikmetest või nende esindajatest ja põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema häälteenamuse nõuet.
- põhikirjamuudatus jõustub selle registrisse kandmisest. Põhikirjamuudatuse registrisse kandmise avaldusele lisatakse põhikirja muutmise otsustanud üldkoosoleku protokoll ja põhikirja uus tekst. Põhikirja uuele tekstile peab alla kirjutama vähemalt üks selleks õigustatud juhatuse liige.

Ühinemine ja jagunemine

- ühingu teise ühinguga ühinemise alused ja kord ning ühingu mitmeks ühinguks jagunemine alused ja kord on detailselt sätestatud MTÜS-s, millest tuleks ka ühinemise ja jagunemise puhul lähtuda.
- otsus ühinemiseks või jagunemiseks peab olema vastuvõetud üldkoosolekul vähemalt 2/3 häälte enamusega, kui põhikiri ei sätesta suuremat häälteenamust

Lõpetamine

- lõpetamine saab toimuda üldkoosoleku otsusel, pankroti väljakuulutamise või sundlõpetamisena kohtumäärusega
- ühing loetakse lõpetatuks alates lõpetamise kande tegemisest registrisse. Sundlõpetamine jõustub kohtumääruse jõustumisega
- ühingu lõpetamisel toimub selle likvideerimine (likvideerimismenetlus), kui seaduses ei ole sätestatud teisiti
- likvideerijad on kohustatud avaldama teate likvideerimisest ja teavitama teadaolevaid võlausaldajaid
- likvideerijad rahuldavad ühingule teada olevad võlausaldajate nõuded ning hoiustavad nõuet mitte-esitanud võlausaldajatele kuuluva raha
- pärast võlausaldajate kõigi nõuete rahuldamist või tagamist ja raha hoiustamist jaotatakse allesjäänud vara seaduses sätestatud alustel põhikirja järgides
- kui ühing kuulub või taotleb kuulumist tulumaksusoodustustega ühingute nimekirja, siis peab põhikiri sätestama, et ühingu lõpetamise korral antakse pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist alles jäänud vara üle teisele tulumaksusoodustustega ühingute nimekirja kantud ühingule või avalik-õiguslikule juriidilisele isikule